

การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายและความต้องการความช่วยเหลือของประชาชน : กรณีศึกษา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

ที่มาและความสำคัญ

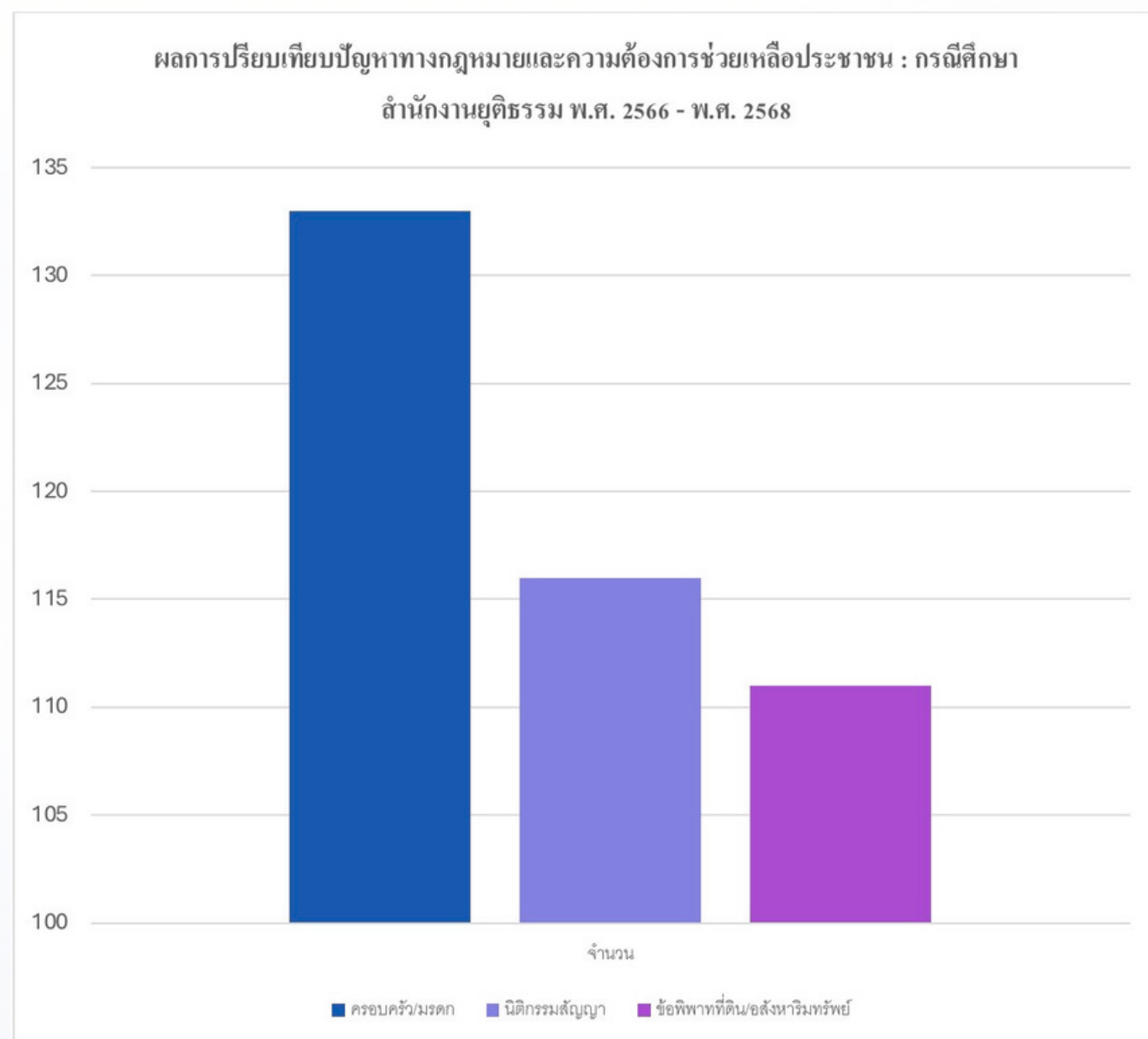
ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ยังเป็นอุปสรรคสำคัญโดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย กระทรวงยุติธรรมจึงมุ่งเน้นนโยบายการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเชิงรุก ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ เพื่อจัดสรรทรัพยากรได้อย่างแม่นยำ

บริบทพื้นที่จังหวัดสงขลา จะเป็นพื้นที่ที่ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีความหนาแน่นของประชากรสูงในภาคใต้ ส่งผลให้รูปแบบของปัญหาทางกฎหมายมีความซับซ้อนและหลากหลายกว่าที่อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหานี้สิน คดีอาญา หรือคดีแพ่ง ข้อมูลสถิติการให้บริการของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลาตลอดเวลาที่ผ่านมา จึงเทียบเคียงคลึงข้อมูล ที่มีประโยชน์ แต่ยังขาดการวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อกำหนดแนวโน้มในอนาคตต่อไป

บริบทของสำนักงานยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานด้านหน้าของกระทรวงยุติธรรม ที่มีการกิจหลักในการรับเรื่องราวร้องทุกข์และให้ความช่วยเหลือประชาชน ซึ่งในแต่ละปีงบประมาณจะมีคดีความและข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการเป็นจำนวนมากและมีความไม่แน่นอนตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม การดำเนินงานเพียงแค่การ ตั้งรับแก้ปัญหาไปตามรายคดี จึงอาจไม่เพียงพอต่อการรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาข้อมูลในลักษณะของการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เห็นภาพรวมของแนวโน้มของปัญหาเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นไม่มากนัก

ผลการวิจัย

ปัญหาทางกฎหมายที่มีประชาชนมาขอรับบริการมากที่สุด อันดับที่ 1 คือ เรื่องครอบครัวมรดก จำนวนทั้งหมด **133** เรื่อง รองลงมาคือ เรื่อง นิติกรรมสัญญา จำนวนทั้งหมด **116** เรื่อง และอันดับที่ 3 คือ เรื่อง ข้อพิพาทที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์ จำนวนทั้งหมด **111** เรื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประเภทปัญหาทางกฎหมาย และความต้องการความช่วยเหลือของประชาชนที่เข้าสู่กระบวนการของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา ในระยะ 3 ปีย้อนหลัง โดยเน้นวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับปัญหาที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวโน้มของสถิติปัญหาทางกฎหมายและความต้องการความช่วยเหลือในแต่ละปีว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ปัญหาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

สรุปและอภิปรายผล

ปัญหามรดกและครอบครัวเป็นปัจจัยหลักของความเหลื่อมล้ำทางสิทธิ

การที่ปัญหาเรื่อง **ครอบครัว/มรดก มีสถิติผู้ขอรับบริการสูงสุด** สะท้อนให้เห็นถึงสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิตา วาสุวรรณ์ (2551) ที่พบว่า ความยากจนและปัญหาเศรษฐกิจ เป็นรากเหง้าสำคัญที่นำไปสู่ข้อพิพาททางกฎหมายและการถูกเอาเปรียบในพื้นที่ภาคใต้ และเป็นปัจจัยหลักที่ผลักดันให้ประชาชนต้องแสวงหาความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม

แนวโน้มสถานการณ์การขอรับความช่วยเหลือในภาพรวมมี **แนวโน้มลดลง** ในช่วงปี 2566 - 2567 และกลับมา **เพิ่มขึ้นเล็กน้อย** ในปีงบประมาณล่าสุด โดยเฉพาะปัญหาเรื่อง ครอบครัว/มรดก มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ชี้ให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมและสังคมในสงขลา ที่กำลังเผชิญกับปัญหาด้านนี้ เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจโดยรวมในปัจจุบัน ที่ตกต่ำลงอย่างต่อเนื่องจากระดับจังหวัดไปจนถึงระดับประเทศ ทั้งภาษีที่สูงขึ้น ค่าอุปโภคบริโภคที่มีราคาแพงขึ้น การว่างงานที่มากขึ้นแต่ก็หางานได้ยากขึ้นเช่นกัน ทำให้เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในยุคปัจจุบัน มาจนถึงเรื่องความไม่พอใจในการแบ่งปันส่วนที่ดินและมรดกต่างๆ ที่ไม่ยุติธรรมและผลที่แสดงออกมาคือ หนึ่งในเรื่องที่สำคัญงานต้องเจอมากที่สุด

ข้อมูลผู้วิจัย

ผู้วิจัย : นายโกวิท เพชรทองหนู
รหัสบัณฑิต : 651011117
หลักสูตร : รัฐประศาสนศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. ยศธร ทวีพา
ระยะเวลาปฏิบัติงาน : วันที่ 3 พฤศจิกายน 2568
ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2569
ที่เลี้ยงในหน่วยงาน : นายนิมูจันหมัดซาคี กาจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาปัญหาและกำหนดโจทย์การวิจัย
2. ศึกษาเอกสารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
3. เครื่องมือ (แบบบันทึกข้อมูล)
4. รวบรวมข้อมูลสถิติย้อนหลัง 3 ปี
5. วิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

Scan เอกสารฉบับเต็ม

